

Kopieerpapier en grafisch papier

Aanbevelingen in verband met Duurzaam Inkopen (GPP)

1 Toepassingsgebied

Dit document gaat over de inkoop van **kopieerpapier en grafisch papier**. Hieronder valt onbedrukt papier dat is bedoeld om op te schrijven, af te drukken of te kopiëren (tot 170g/m²) en dat wordt verkocht in vellen of op rollen.

Dit document gaat niet over eindproducten, zoals schrijfblokken, schetsblokken, kalenders en handleidingen.

De criteria zijn ontleend aan de Europese milieukeur¹, de Nordic Swan² en de Blue Angel³.

De voorgestelde criteria betreffen twee verschillende productgroepen:

- Papier op basis van teruggewonnen papiervezels, gerecycleerd papier (aandachtspunt van de Blue Angel)
- Papier op basis van niet-gerecycleerde vezel (aandachtspunt van de Europese milieukeur en de Nordic Swan)

Met het oog op optimale concurrentie en vermindering van discriminatie wordt de aanbestedende instantie aanbevolen naar de criteria van beide productgroepen te verwijzen als alternatieve manieren voor het bereiken van het doel milieuvriendelijk papier te kopen.

2 Belangrijkste milieueffecten

Effect	GPP-benadering
<ul style="list-style-type: none"> • Ontbossing en potentieel verlies van biodiversiteit • Emissies naar lucht en water tijdens pulp- en papierproductie • Energie- en waterverbruik tijdens productie • Verbruik van chemicaliën tijdens productie • Afval tijdens productie zoals uitval en slib 	<ul style="list-style-type: none"> • Inkopen van papier op basis van na verbruik teruggewonnen papiervezels (gerecycleerd papier) of papier op basis van legaal en/of duurzaam geoogste niet-gerecycleerde vezels • Inkopen van papier gemaakt via processen met gering energieverbruik en geringe emissies • Vermijden van bepaalde stoffen bij het produceren en bleken van papier

¹ Zie: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

² Zie: <http://www.svanen.nu/>; zie voor criteria: <http://www.svanen.nu/Eng/criteria/kriterie.asp?pgn=44>

³ Zie: <http://www.blauer-engel.de/index.htm>; zie voor criteria: http://www.blauer-engel.de/englisch/vergabe/download_uz_e/e-UZ-014.pdf en http://www.blauer-engel.de/englisch/vergabe/download_uz_e/e-UZ-072.pdf

3 Papier op basis van teruggewonnen vezels – GPP-criteria

3.1. Optie gerecycleerde vezels – Kern-GPP-criteria

NB: Waar andere criteria gelden voor papier voor professionele afdrukken, is dit in de laatste kolom van de tabel aangegeven.

Kopieerpapier en grafisch papier voor gewoon kantoorgebruik	Papier voor professionele afdrukken
Onderwerp	
Inkoop van gerecycleerd kantoorpapier uit 100% teruggewonnen papiervezels	Inkoop van gerecycleerd papier uit ten minste 75% teruggewonnen papiervezels
Specificaties	
<p>1. Papier moet gemaakt zijn van 100% teruggewonnen papiervezels. Teruggewonnen papiervezels zijn zowel na verbruik teruggewonnen gerecycleerde vezels als vóór verbruik gerecycleerde vezels van papierfabrieken, ook wel uitval genoemd. Na verbruik gerecycleerde vezels kunnen afkomstig zijn van consumenten, kantoren, drukkerijen, boekbinders enz.</p> <p>Controle: Alle producten met milieukeur van ISO-type I, zoals de EU-milieukeur, kunnen als bewijs dienen indien het papier is gespecificeerd als gemaakt van 100% teruggewonnen papiervezels. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie, worden ook aanvaard.</p>	<p>1. Papier moet gemaakt zijn van ten minste 75% teruggewonnen papiervezels. Teruggewonnen papiervezels zijn zowel na verbruik teruggewonnen gerecycleerde vezels als vóór verbruik gerecycleerde vezels van papierfabrieken, ook wel uitval genoemd. Na verbruik gerecycleerde vezels kunnen afkomstig zijn van consumenten, kantoren, drukkerijen, boekbinders enz.</p> <p>Controle: <i>Idem</i></p>
<p>2. Het papier moet in elk geval ECF (Elementary Chlorine Free) zijn, dat wil zeggen gebleekt zonder chloorgas. TCF-papier wordt ook aanvaard (TCF: Totally Chlorine Free – volledig chloorvrij gebleekt).</p> <p>Controle: Alle producten met EU-milieukeur worden geacht te voldoen. Andere nationale milieukeuren van ISO-type I die voldoen aan dit criterium, kunnen ook worden aanvaard. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie, worden ook aanvaard.</p>	<i>Idem</i>
<p>3. De inschrijver dient monsters te verstrekken aan de aanbestedende dienst om kwaliteitstests uit te voeren om te verifiëren dat het papier geschikt is voor kantoorgebruik.</p>	<i>Idem</i>

3.2. Optie gerecycleerde vezels – Uitgebreide GPP-criteria

NB: Waar andere criteria gelden voor papier voor professionele afdrukken, is dit in de laatste kolom van de tabel aangegeven.

Kopieerpapier en grafisch papier voor gewoon kantoorgebruik	Papier voor professionele afdrukken
Onderwerp	
Inkoop van gerecycleerd kantoorpapier uit 100% teruggewonnen papiervezels	Inkoop van gerecycleerd papier uit 75% teruggewonnen papiervezels
Specificaties	
<p>1. Het papier moet zijn gemaakt van 100% teruggewonnen papiervezels, waarvan ten minste 65% na verbruik gerecycleerde vezels. Teruggewonnen papiervezels zijn zowel na verbruik teruggewonnen gerecycleerde vezels als vóór verbruik gerecycleerde vezels van papierfabrieken, ook wel uitval genoemd. Na verbruik gerecycleerde vezels kunnen afkomstig zijn van consumenten, kantoren, drukkerijen, boekbinders enz.</p> <p>Controle: Alle producten met milieukeur van ISO-type I, zoals de EU-milieukeur, kunnen als bewijs dienen indien het papier is gespecificeerd als gemaakt van 100% teruggewonnen papiervezels. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie, worden ook aanvaard.</p>	<p>1. Het papier moet zijn gemaakt van ten minste 75% teruggewonnen papiervezels, waarvan ten minste 80% na verbruik gerecycleerde vezels. Teruggewonnen papiervezels zijn zowel na verbruik teruggewonnen gerecycleerde vezels als vóór verbruik gerecycleerde vezels van papierfabrieken, ook wel uitval genoemd. Na verbruik gerecycleerde vezels kunnen afkomstig zijn van consumenten, kantoren, drukkerijen, boekbinders enz.</p> <p>Controle: <i>Idem</i></p>
<p>2. Er moet voldaan worden aan de milieucriteria van de EU-milieukeur of andere nationale milieukeuren van ISO-type I die betrekking hebben op de papierproductie zelf (en niet op de beheerpraktijken van de fabriek). Zie voor een overzicht van alle criteriadocumentatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> EU-milieukeur: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/product/p_g_copyingpaper_en.htm <p>Controle: Alle producten met EU-milieukeur worden geacht te voldoen. Andere nationale milieukeuren van ISO-type I die voldoen aan de criteria, kunnen ook worden aanvaard. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie, worden ook aanvaard.</p>	Idem
3. De inschrijver dient monsters te verstrekken aan de	<i>Idem</i>

aanbestedende dienst om kwaliteitstests uit te voeren om te verifiëren dat het papier geschikt is voor kantoorgebruik.	
--	--

3.3 Toelichting

Witheidsgraad: De aanbestedende dienst kan kiezen voor een witheidsgraad van minder dan 90. Voor een witheidsgraad van meer dan 90 zou het papier moeten worden behandeld met optische bleekmiddelen. Een witheid van 60% volstaat voor alledaags kantoorgebruik, maar dat is een kwestie van voorkeur.

Criteria milieukeur: De criteria van een milieukeur kunnen als eis worden gesteld, mits zij geschikt zijn om het product te definiëren en mits andere bewijsvormen ook worden toegelaten. Zie voor meer informatie het bijbehorende [Fact Sheet on the use of Ecolabels in public procurement](#).

Opnemen van alle criteria: Zie voor een volledig overzicht van de criteria het [Background Product Report](#).

Specificatie of gunningscriteria: Indien de aanbestedende dienst niet zeker is van de prijs en verkrijgbaarheid van producten met milieukeur, kunnen bovenstaande specificaties dienen als gunningscriteria. Bij beoordeling volgens een puntensysteem kan aan deze criteria bijvoorbeeld een gewicht van 15% worden toegekend in de eindevaluatie. Anderzijds kan via enig marktonderzoek vooraf wellicht worden vastgesteld of producten verkrijgbaar zijn.

4 Papier op basis van duurzaam en/of legaal niet-gerecycleerde vezels – GPP-criteria

4.1 Optie duurzame en/of legale niet-gerecycleerde vezels – Kern-GPP-criteria

Kopieerpapier en grafisch papier
Onderwerp
Inkoop van kantoorpapier op basis van niet-gerecycleerde vezels afkomstig van legaal en/of duurzaam geëxploiteerde bronnen (met mogelijk een percentage teruggewonnen vezels)
Specificaties

1. De niet-gerecycleerde houtvezels voor de productie van pulp moeten afkomstig zijn uit legale bronnen.

Controle: Naleving kan worden aangetoond aan de hand van certificaten inzake de bewakingsketen (“chain of custody”) van de houtvezels overeenkomstig FSC⁴, PEFC⁵ of gelijkwaardige systemen. De legale herkomst van het hout kan ook worden aangetoond met behulp van een traceringsysteem. Dit soort vrijwillige systemen kunnen door derden gecertificeerd zijn, veelal in het kader van ISO 9001:2008 and ISO 14001:2004 of een EMAS-beheersysteem.

Als het hout uit een land komt dat een vrijwillige partnerschapsovereenkomst met de EU heeft ondertekend, kan de FLEGT-vergunning dienst doen als bewijs⁶.

Voor niet-gecertificeerde niet-gerecycleerde vezels moeten de inschrijvers de boomsoort, hoeveelheid en herkomst van de voor de pulp- en papierproductie gebruikte vezels vermelden, vergezeld van een verklaring over de legaliteit ervan. Het moet mogelijk zijn de vezels door de volledige productieketen heen te volgen, van bos tot eindproduct.

Indien de aanbestedende dienst oordeelt dat het verstrekte bewijsmateriaal naleving van de technische specificaties onvoldoende aantoont, kan zij de inschrijver om nadere toelichting of documentatie verzoeken.

2. Het papier moet in elk geval ECF (Elementary Chlorine Free) zijn, dat wil zeggen gebleekt zonder chloorgas.

Controle: Een technisch dossier van de fabrikant dient als bewijs.

Gunningscriteria

⁴ FSC (Forest Stewardship Council): <http://www.fsc.org/en>

⁵ PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification): <http://www.pefc.org/internet/html>

⁶ Het actieplan inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (FLEGT) werd in 2003 door de EU vastgesteld. Het actieplan beschrijft een reeks maatregelen tegen illegale houtkap in ontwikkelingslanden. Het definieert een houtvergunningstelsel om de legale herkomst van ingevoerde houtproducten te waarborgen. Een vergunning kan pas worden verstrekt nadat het houtproducerende land met de EU een vrijwillige partnerschapsovereenkomst is aangegaan. Houtproducten die legaal zijn geproduceerd in een land dat een dergelijke overeenkomst heeft gesloten, worden als zodanig gecertificeerd; zie voor meer informatie: <http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>

Extra punten worden toegekend voor:

Duurzame bosbouw: Extra punten worden toegekend in verhouding tot de hoeveelheid niet-gerecycleerde houtvezels voor pulpproductie afkomstig van bossen die aantoonbaar worden beheerd volgens duurzame beginselen en maatregelen, mits deze criteria kenmerkend en relevant zijn voor het product. In Europa moeten bedoelde beginselen en maatregelen ten minste overeenstemmen met die van de pan-Europese operationele richtlijnen voor duurzaam bosbeheer, zoals onderschreven door de ministeriële conferentie van Lissabon over de bescherming van de bossen in Europa (2 tot en met 4 juni 1998). Buiten Europa moeten deze beginselen en maatregelen beantwoorden aan de UNCED-principes inzake bossen (Rio de Janeiro, juni 1992) alsook, waar van toepassing, aan de criteria of richtlijnen voor duurzaam bosbeheer die zijn vastgesteld als onderdeel van diverse internationale en regionale initiatieven (ITTO, Montreal Process, Tarapoto Process, UNEP/FAO-initiatief voor droogtegebieden in Afrika).

Controle: Alle producten met EU-milieukeur worden geacht te voldoen. Andere nationale milieukeuren van ISO-type I die voldoen aan de criteria, kunnen ook worden aanvaard. Naleving kan ook worden aangetoond aan de hand van certificaten inzake de bewakingsketen van de houtvezels overeenkomstig FSC⁷, PEFC⁸ of gelijkwaardige systemen. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie, worden ook aanvaard.

4.2 Optie duurzame en/of legale niet-gerecycleerde vezels – Uitgebreide GPP-criteria

Kopieerpapier en grafisch papier
Onderwerp
Inkoop van kantoorpapier op basis van niet-gerecycleerde vezels afkomstig van legaal en/of duurzaam geoogste bronnen (met mogelijk een percentage teruggewonnen vezels)
Specificaties
Het papier moet voldoen aan de onder Kerncriteria vermelde specificaties. Daarnaast moet het beantwoorden aan de volgende specificaties:
2. Het papier moet in elk geval ECF (Elementary Chlorine Free) zijn, dat wil zeggen gebleekt zonder chloorgas. TCF-papier wordt ook aanvaard (TCF: Totally Chlorine Free – volledig chloorvrij gebleekt).
Controle: Een technisch dossier van de fabrikant dient als bewijs.
Gunningscriteria
Er worden extra punten toegekend voor papier dat beantwoordt aan de onder Kerncriteria vermelde gunningscriteria. Verder worden extra punten toegekend voor papier dat bovendien voldoet aan:
<u>2. Criteria milieukeur:</u> Producten die voldoen aan de milieucriteria van de EU-milieukeur die betrekking hebben op de papierproductie zelf (en niet op de beheerpraktijken van de

⁷ FSC (Forest Stewardship Council): <http://www.fsc.org/en>

⁸ PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification): <http://www.pefc.org/internet/html>

fabriek).

Zie voor een overzicht van alle criteriadocumentatie:

- EU-milieukeur: ec.europa.eu/environment/ecolabel/product/pg_copyingpaper_en.htm
- **Controle:** Producten met EU-milieukeur worden geacht te voldoen. Andere nationale milieukeuren van ISO-type I die voldoen aan de criteria, kunnen ook worden aanvaard. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie, worden ook aanvaard.

4.3 Toelichting

Papier op basis van niet-gerecycleerde vezels: In veel gevallen is het op de markt verkrijgbare papier noch 100% gerecycleerd noch 100% niet-gerecycleerd maar bevat het vezels uit diverse bronnen. Het onderwerp is dan ook niet “papier uit niet-gerecycleerde vezels” maar “papier op basis van niet-gerecycleerde vezels”, zodat gerecycleerde vezels kunnen worden gebruikt voor de papierproductie zolang aan bovenstaande specificaties wordt voldaan.

Naar hogere percentages: Volgens de EU-milieukeur moet ten minste 10% van de niet-gerecycleerde vezels afkomstig zijn uit gecertificeerd duurzaam beheerde bosbouw, en volgens de Nordic Swan is dat ten minste 20%. De FSC en het PEFC kunnen ook hogere percentages certificeren die variëren volgens strenge normen. Zie voor meer informatie over deze regelingen en de voorwaarden voor het gebruik van het logo hoofdstuk 6 van het [background report](#).

Aanbestedende diensten kunnen in de gunningsfase desgewenst extra punten toekennen aan papier met een hoger percentage gecertificeerde niet-gerecycleerde vezels van duurzame herkomst en/of teruggewonnen vezels.

Criteria milieukeur: De criteria van een milieukeur kunnen als eis worden gesteld, mits ze bepalend zijn voor het product en mits andere bewijsvormen ook worden toegelaten. Zie voor meer informatie het bijbehorende [Fact Sheet on the use of Ecolabels in public procurement](#).

Opnemen van alle criteria: Zie voor een volledig overzicht van de criteria het [Background Product Report](#).

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 10 tot 15 % van het totale aantal punten uit te maken.